

TAŞPINAR

İÇİNDEKİLER

Hadiseler Karşısında.
Afyon'lu Büyük Ozan.
Bir Belge ve Bir Hatıra.
Adana'lı Ziya'dan Parçalar.
Fenci Gençlik.
Afyon'da Yaşayış.
Sporun Terbiyede Te'siri.
Afyon Türkülerinden: Serenler.
Şehir Notları.

Şefik Gökay.
Edip Âli Gökpınar.
Süleyman Sırrı Üçer.
Bekir Sıtkı Sencer.
Mahir Türkkkan.
Edip Âli Gökpınar.
Eski Bir Sporcu.
Halûk Mümtaz.

* * *

TAŞPINAR

Cilt : 5.

Sayı : 51.

Afyon Halkevi Tarafından
Her ayın ondokuzunda çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

29 - İkcikânun - 1937.

Taşpinar Başında :

Hadiseler Karşısında

Şefik Gökay.

Cümuriyet Türkiye'si kurulup yeni ve diri bir varlık olarak gözüktüğü gündenberi çok mühim ve ulusal yaşayışı ile ilgili bir çok hadiselerle karşılaşmıştır. Karşılaştığı hadiselerin hepsinde de haklarını, yeni yaşayış ve devrimlerinin icaplarına uyarak, hak ve mantık yolları ile savgamaktan hiç bir zaman yılmamış ve hak olarak tanıdığı bir çok mes'eleri karşısındakilere de hak olarak tanıtmıştır. Bunlar, her şeyden evvel Cümuriyet Türkiye'sinin savgadığı ana fikirlerin ve dayandığı esas prensiplerin kuvvetlerini ve doğruluklarını gösteren en kudretli, en açık belgelerdir. Artık şurası iyice anlaşılmalıdır ki, Cümuriyet Türkiye'si bir hak olarak görmediği, kendi yaşayışı ile ilgili ve varlığı için elzem saymadığı mes'eleleri kuru kuruya ve bir macera sevdası ile savgamağa hiç bir zaman kalkışmaz.

Bu nokta iyice anlaşıldıktan sonra bugün Türk ulusunun çok yakından ve büyük bir iç ürperışı ile ilgendiği son hadiseye bakalım.. Bu, Türk ulusunun hayat ve istikbaline temas eden bir me'seledir. Bu itibarla bugün, en küçüğünden en büyüğümüze kadar hepimiz, bir tek kalb duygusu ile hadisat ve vukuatın getireceği sonucu büyük bir soğukkanlılık ve sükûnet içinde bekliyoruz. Umarız ki, kanı damarlarımızda ve duygusu kalblerimizde olan ırktaşlarımızın hayatı hayatımız, hakları haklarımız olduğunu kabul ve tasdiki daha uzun zamana ihtiyaç göstermeyecektir ve

1. Cümhuriyet ve devrimin anlam ve yapımı hakkındaki yazılarla, mahalli tetkiklere ve Halkevlerinin giderine uygun yazılara dergimizin sayfaları minnetle açıktır.

2. Münevver gençlerimizin vatani ve ulusal mevzulara, memleket ve tabiat güzelliklerine ait yazıları için dergimizde yer ayırdık, ilgilerini ve yazılarını memnuniyetle bekleriz.

Yazı İşleri Direktörü :

Edip Ali Gökpinar.

AFYONLU BÜYÜK OZAN ABDURRAHİM

- Hayat ve Eserleri -

16

Edip Âli Gökpınar.

Abdurrahim babası ve soy adı -küçüklüğü- Afyon'dan dışarıda
Abdurrahim ve Akşemseddin - Afyon'a dönüşte Abdurrahim - ozanın aile
dirliği ve biricik kızı - vakfettiği kitapları, eserleri - kendinden
sonra gelenleri - hükümler...

Genç yaşında birçok edebî kitapların müellifi olan arkadaşım Sadettin Nüzhet'in yeni çıkarmakta olduğu "Türk Şairleri,, mecmuasının 16 ıncı formasının, 242 inci sahifesinde 15 inci asrın divan şairlerinden «Abdurrahim» adlı başka bir şairden bahsdiyor ve 918 H. tarihinde yazılmış camiünnezair de rasladığı üç menzumenin ikisi mütesavvifâne birisi lâdinî mahiyette olduğunu yazıyor, ve bu Abdurrahim'in Afyon'lu Abdurrahim olmayıp 15 inci asırda yaşamış bir diğer şair olduğunu tahmin ediyor.

Saadettin Nüzhet Türk şairleri gibi büyük ve önemli bir eserle meşgul olduğundan yüzlerce şair arasında bu manzumelerin sahibi hakkında şüpheli bir hüküm vermekte çok haklıdır.

Fakat biz birbuçuk senedenberi Karahisar'lı Abdurrahim hakkında uzun bir tetkik yazısı neşretmekle meşguluz. Müteaddit defala okuduğumuz vahdetnamesinde ve diğer bazı müteferrik eserlerinde üslûbuna ve diline çok yakından bir alışkanlık hasıl ettik, ve «Türk Şairirler» inde başka Abdurrahim'e atfen yazdığı üç manzumenin birisini bizim şairin « Münyetülebrar ve Gunyetülahyar » adlı eserinden naklen "Taşpınar,, ın 38 inci sayısında ve 19-12-935 tarihinde neşretmiştik ki şöyle başlıyordu:

Aşkın odu serbeser tutdu cihânı yandırur.

gösteremez de.. Çünkü bu mes'ele bizim için adi bir menfaat mes'elesi değil, yaşayışımızla ilgili yüksek ve ulusal bir mes'eledir. Ulusal mes'elemizi isteğimize uygun bir şekilde nasıl sonuçlandıgımızı, bu mes'eleler etrafında bir tek irade halinde nasıl toplandığımızı gören yakın bir tarih vardır. Bu, yakın tarihi tetkik için karşımızdakilerin gözü önüne koymaktan zevk duyarız'

Diğer iki parçaya gelince: gerek üslûp ve gerek düşünüş ve söyleyiş tarzile onların da doğrudan doğruya Abdurrahimi Karahisarının olduğuna çok kuvvetle inandığımız için aynen alıyor ve şairin Taşpınardaki eserlerine ilâve ediyoruz. Esasen Abdurrahimin tesbit ettiğimiz biyografisinde mahlas veya asıl ismi olarak başka bir şeye tesadüf etmedik. Abdurrahim kelimesinin câzip ve şiirde vezne o kadar uygun bir şekli de yok. O asrın sonunda yetişen ikinci bir Abdurrahim ise birbirine benzememek için yazılarınba mutlaka Abdurrahimi Tirsî adını taşımıştır. Bu itibarla aynı asırda iki şairin şiirlerinde aynı külfetli adı taşıyacağını da ümit etmiyoruz.

Türk şairleri müellifine, bize Abdurrahim'in iki meçhul parçasını da tanıtmaya vesile olduğundan dolayı çok tesekkür ederiz.

Garami sahada da Abdurrahimi divan şairlerinin ön safına oturtan gazeli şudur :

Gül yüzün şevkında cân olsa hezâr elden çıkar
Sünbülün devründe diller bîkarâr elden çıkar
Mest olup nerkis sıfat ey gonceleb çek cân-ı Cem
Çün geçer gül mevsimi fasl-ı bahâr eldenkçikar
Serv kaddile kenâr-ı âbı seyr it bâğa gel
Kim safâ-yi sebze lûtf-i cûybâr elden çıkar
Her seher gülşende gûş it niçe hoş elhânile
Mürgzâr olduğu bu kim gül'izâr elden çıkar
Pür gam ü mahzun benefşe yandı bağırlâlenin
Âh kim eyyâm-ı sohbet vasl-ı yâr elden çıkar
Gevher-i ömrün deminde lâ'l-i zerrin kıl nisâr
Key sakın bir gün bu dürr-i şâhvâr elden çıkar
Ömr şehrin kıl imâret ârif ol *Aburrahim*
Şehr olur virâne çünkim şehriyâr elden çıkar

Mütesavvifâne Bir Şiiri :

Cân ü dil ıskundan oldı bî karar ü zâr mest
Kime kim peymâne sunsa ısk ider nâçâr mest
Bir tecellî irdi hüsnünden vücûdum Tûr'una
Kim hezâran İbn-i İmrân'ı ider sad bâr mest
Ben kaçan bulam beni ıskun yitürdi benligüm
İster ağyârı bulur mı anı k-ider yâr mest

BİR BELGE VE BİR HATIRA

Süleyman Sırrı Üçer.

Büyük Türk seyyahı Evliya Çelebi, seyahatnamesinin birinci cildinde dördüncü Muradın tahta çıkışı münasebetiyle 1058 göçüm yılına ait vak'alardan bahsederken, aynı sene isyan edip Karahisara baskın yapan [1] Ispartaya kadar ilerleyip geçtiği köy ve kasabaları talan eden, nihayet Isparta mütesellimi Kara Abaza Hasan ağa tarafından ansızın bir baskına uğrayarak yaralı bir halde yakalanıp İstanbul'a gönderilen Kara Haydar oğlu Mehmedin idamını şöyle anlatır :

"Yine ol mahda (Receb) Anadolu diyarında nam mahalde Celâli (Kara Haydar Oğlu) münhezim olup cümle askerleri katl olundu. Ser kaplanları olan vacibül-izale Kara Haydar Oğlu nam Celâli Türkmen ağası (Kara Abaza Hasan ağa) kaydü-bendile deri devlete getirülüb Sahibi-Cülüsü-Mevlevî koca vezir [2] huzuruna vâsıl oldu. Bir az kelimattan sonra gördülerki kurşunların yerleri oyluğunu pare pare edüb ilâçpezir olmaz dereceye gelmiş.

[1] Kara Haydar oğlu Mehmedin isyanını ve Karahisar'a yaptığı baskını 13-Nisan-936 tarihli "Afyon'da Haber gazetesinde neşredilmişti.

[2] Sofu Mehmet Paşa. "Mevlevî şeyhliğinden vezirliğe yükselmişti."

Ol ki ıskun mestidür derman yiter derdün ana
Dir iken Mansûr Enelhak kıldılar berdâr mest
Gerçi varlık milkini yoğitdi ıskun leşkeri
Oldı ol gencine-i vîrâne dil mi'mâr mest
Gördi hâlîdür nişandan râhını çün ışk eri
Bî nişandan baht-ı bâkî buldı bu seyyâr mest
Kıldı cevher unsuriyyâtı İlâhî nûr ile
Anın içün oldı âb ü bâd ü hâk ü nâr mest
Mest ü mahmûr oldı ol meyden basîret ehli çün
Lâcerem Abdurrahim'e dir ülül'ebâr mest
Keşf idersem gam değil esrâr-ı ışkî şâd olub
Nice setr idem sözi çün kıldı ol Settâr mest

— Devam edecek —

Ol an aman vermeyüp kemâli tazimle bargirine bindürüb Ases-başı ve Subaşı tevabiile Kara Haydar oğlunu Divanı siyasete getirdiler. Bargir üzerinde iken Parmakapuda salbedüb altında çârpayı çekdiler. Üç gün darağacında karar edüb bâdehu lâşei mürdarını deryaya ilka eylediler, mahilere şikâr oldu [3] . .

Bu vak'adan otuz beş sene sonra, 1093 göç yılına ait bir mahkemei şeriye sicilinde, Kara Haydar oğlu Mehmedin yegenlerinin, Karahisar köylerinde yaptıkları bir şekavet şöyle tasvir edilmektedir:

"Yaşlı bir kadın, henüz tazeliğini kaybetmemiş kırmızı yanaklarının üzerinden yuvarlann göz yaşlarını, ak yaşmasının uçlarına sile sile odadan içeri girdi, nâiblerin önüne serilmiş bir kara keçi postunun üstünde diz çöktü, davasına başladı:

— Zemheriden dört gün sonra perşembe gecesi idi ! Dedi. Erim Hasan Çelebi ile yatmakta iken, gece yarısından sonra, oda kapımız omuzlanarak kırıldı, Bekir, Himmet ve Kalender bunlar üç kardeştir- ve arkadaşları içeriye girdiler, ellerinde bıçak ve kılıçları vardı. Erim Hasan Çelebi üstüne atıldılar, amma has, amma kırıktır her ne miktar akçen varsa altın amma gümüştür cümle servetin kandadır söyle, yoksa imdi öldürürüz, kızıl kanın kılıncımızın ucunda dediler. Erim; malım sizlere feda, canımdan ne istersiniz dedi. İçlerinden Kalender, bire söyletmeyin urun bire Himmet dedikte hepsi bile oldular, bıçak ve kılıçları ile erimi yaraladılar, nemiz var nemiz yoksa cümlesin götürdüler, malım onların olsun erimin demini isterim!.. , [4]

İhtiyar kadının göz yaşları içinde anlattığı bu vak'a 1093 Muharreminin 26 ıncı gecesi Sandıklı'nın Çeltikli köyünde geçmişti. Daima haramzadelik ve yol kesicilikle meşhur babadan evlada haydut Bekir, Kalender ve Himmet adlı üç kardaş bir eşkiya güruhu ile birleşmişler, yanlarına Aydınli Hüseyini, Bayatlı Kara Şabanı, Başmakcılı Armağan ile İsmaili, Tazkırılı Kedi Osmanı da almışlar, gece yarısına kadar Kalenderin bu köydeki evinde gizlenerek gece yarısından sonra elde bıçaklar ve kılıçlarla köyde zenginliği ve fakat fazilet ve cûmertliği ile tanınmış Hasan Çelebinin evini basmışlar, zavallı ihtiyarı sekiz yerinden yaraladıktan başka bütün malını ve servetini de yağmalıyarak bırakıp kaçmışlardı.

[3] Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Cilt 1, S. 278,279.

[4] Bu dâvanın aslı 1093 göç yılı tarih ve 16 sayılı mahkemei şeriye sicilindedir.

Anadolu Eyaleti Beyler beyisi Ahmet Paşanın Karahisarda bulunduğu bir sırada, Şaban 1093 de Kadı Ahmet tarafından bu şekavetin devasına başlanmıştır. Sandıklı mütesellimi tarafından tutulup getirilen şakiler Hasan zevcesi Ummahan'ın anlattığı bu vak'ayı şüphesiz inkâr ettiler.

Kadı, hakkı bulmak, hakikata varmak için Ummahan'dan şahit istedi. Bu vak'anın şahidi çoktu. İçeriye Mustafa, Ahmet, Sefer oğlu Ahmet adlı üç kişi alındı. Bunlar :

— O gece Muharrem'in yirmi altıncı gecesi idi köyümüzde sâkin ve daima kuttai tarik yatağı ve hırsız ve katil ve sair fesaddan fariğ olmiyan Bekir ve kardeşi Kalender ve diğer kardeşi Himmeti bir takım kimesnelerle Hasan Çelebinin evin basarken gördük, bizleri de ururlar diye korkumuzdan yardıma varamadık. Niçe sonra Hasan Çelebi karısı Ummahanın bağırdığını duyduk, evine vardıkta Hasan Çelebiyi sekiz yerinden bıçak ve kılıç yarasıyla, dili tutulmuş, kanlar içinde yatur gördük, Hasan Çelebi irtesi öğle vakti öldü ! dediler.

Kadı katillere, şahitlerin anlattıklarına bir deyecekleri olup olmadığını sorunca, onlar garaz ile şehadet ettiklerini iddia ettiler. O zaman kadı şahitlerin doğru ve bitaraf olup olmadıklarını anlamak istedi. Bunun üzerine küçük oda koridorları dolduran Çeltikli köyü büyükleri ile doldu. Hepsi de asabî ve heyecanlı olan köylüler :

— Mustafa ve Ahmet ve Sefer oğlu Ahmet bi garaz müslümanlardır, köyümüzün cıvanı, özü sözü temiz, yüreği yavuz erleridir, onlar her ne dedikte biz hepimiz parmağımızı basarız ! Dediler. O dakikaya kadar sükûn içinde mahkemeyi dinliyen Ahmet Peşa yavaş yavaş doğruldu. Asabiyetle titriyen köylülere :

— Bire cıvanlar, bire ihtiyarlar dedi. Ya bu Bekiri ve Kalenderi ve kardeşi Himmeti nasıl tanırırsınız ?.

Kurulmuş bir makine gibi, köylüler hep bir ağızdan dile geldiler :

— Devletli Paşam dediler. Bekir ve Kalender ve Himmet köyümüzde daima kuttai tarik yatağı ve katil ve hırsız ve her lahzâ baisi fesad kimselerdir. Babaları dahi kuttai tarik idi, Maraşta tutulup salbolundu, dayıları Kara haydar oğludur, biliriz. Velhasıl köyümüzde vücutları veçhi arzdan izalesi lâzım gelen kimesneler bunlardır. Deye anlattılar. İki gün sonra "Alâ tarik-kuş-şeria haklarında lâzım gelen muamelenin icrası,, üzre bu üç kardeş ve şeriki cürümler İstanbula gönderilmişlerdi. Meşhur bir ata sözüdür: yılandan yılan doğar.

Adana'lı Ziya'dan Parçalar:

Derliyen:

Bekir S. Sencez.

Meşrutiyetten Evvel

Yağlıkcı hanına varım atardım Vakıa şu halde sence kıyak a
Ortalığı toz dumana katardım Derken polis gelir tutar çal yaka
Kış günü çamura batar yatardım O vakit bozulur sende fiyaka
Kediler köpekler hep . . . poyan Babı zabtiyeye olursun revan

Bazanda para yok atılmaz olur Kim demiş hakkımda gündüzün içmez
Paltoyu verirsin satılmaz olur Bir günüm geçmedi rakısız geçmez
Sokakta istersin yatılmaz olur Yalnız gündüz mü, gecede seçmez
Serseri gezersin şöyle bir zaman Gözümü bürüdü tuhaf bir duman.

Ustadın Tek Bir Beyiti :

Şişe ceybim gibi boş sanki kesildim memeden
Bir kalaysız kaba döndüm içerim içmemeden.

Başka Bir Parçası :

Bilmem niye aşkan utansın Sevmekle seni utan diyorsun
Bigâneî aşk olan utansın Sevmekse suçum cihan utansın

Bir hasılı yok zemine düştüm Dildadeni levmeden şu bîdil
Elden ne gelir zaman utansın Gel şöyle görün aman utansın

Hak üzre kalış ziyayı mihre Ruhzarı Ziya ne gül gül oldu
Bir zül ise asüman utansın Sen söyle o meh heman utansın

Bir Kıt'a

Bir kıt'a dedim sitayişinde
Reşki dili ruzigâr olsun
Düştükçe Ziya'yı hake yad et
Kıt'am sana yadigâr olsun.

Fenci Gençlik

Mahir Cütkan,

İş ve teknik asrındayız; bugünün dünü inkâr ettiği, mesafe ve zamanı mefhumunun hiçe indiği bir devirdeyiz.

Havalar da uçan, binlerce metreden kendini toprağa ve denize atan insan, dünkü insan değildir; bugün o, demiri, çeliği, ve ateşi kendine rameden ve girdiği fen yarışında ölümden korkmıyan bir insandır. Artık makine sesleri insanları tatlı bir musiki gibi her gün biraz daha kendine çekmektedir, yarış çoktan başlamıştır.

Türkiye yarışa geç giren, fakat hızını arttıran bir koşucu süratiyle hedefe yaklaşıyor. Birinci beş senelik plândan sonra ikinciye ilk enerjik adımı atmış bulunuyoruz.

Artık şehirlerin süsü yalnız minareler değildir; şimdi, onların yanında Türkün fen ve san'at aşkını tütüren bacalar da görüyorsunuz. Dün Avrupaya pazar olan Türkiye bugün kendi malına pazar olmaktadır. Eserlerimizin güzelliği karşısında Avrupa malına şimdiden dudak bükebiliriz.

Bütün bu başarılarla göksümüz kabarırken yalnız bir isteğimiz kalıyor: hızını alan bu fen savaşında olgun bir fenci kütlesinde beraber gelmesi. Biz nefsinde her türlü kapasiteyi toplayan yapıcı ve yaratıcı bir gençlik kütlesinin bulunduğu kaniyiz. Zaten, memleket namına yapılan bütün işler hep onun gücüne ve inanına dayanarak yapılıyor. Bugün, itiraf etmeliyizki fenci yetiştiren müesseselerimiz az ve buraya girenlerini miktarı mahduttur. Gerçi bu müesseseler girdikleri tekâmül yolunda daha geniş bir gençlik kütlesi çekecek vasıtalarla malik bir cazibe kudretini kazanacaklardır. Fakat, asırları yıllara sığdıran Türk devrimi fen ve san'at işinde de adımlarını geniş atmak ve az zamanda hedefine varmak mecburiyetindedir. Bu sebeple devrim hazırlanmayı değil, hazır olmayı istemektedir.

Türk ulusuna her alanda geniş ufuklar açan ve gidaceği yolu işaret eden Büyük Şefimizin "Malumat bir süs, bir üstünlük vasıtası olmaktan ziyade medenî hayatta işe yarar bir cihaz haline gelmelidir.", diye telkin ettikleri yüce ülkü her gencin kafasında

Şeriye Sicillerine Göre :

Eski Zamanlarda Afyon da Yaşayış.

VI

Edip Âli Gökpinar.

Bir Dava Neticesi Evlenme Kararı:

Karamık kazasına tabi Pazarağaç nam karye sakinlerinden Selim binti Nimet nam bikri baliğa mahfili fazlu imzaya hafızülkitap arzumendin oruç nam kimesneyi ihzar ve muvacehesinde dava ve takriri kelâm edüp merhum Arzument tarihi vesikadan altı ay mukaddem bana cebren zina ve bekâretim izale edüp halâ zinadan hamlim vardır merhum Arzumende şer'an süal olunup mucibi matlubumdur dedikde gibbessüal mezbur Arzument hususu mezburu bilküllüye inkâr ile cevap verüp müddeiyei mezbure Selimden müddeasını müsbit beyyine talep olundukda ilâyi azar için istimhal edüp mehelî şeri hululünde isbâttan izharı aczeyledikte mezbur Arzumende müddeiyei mezbur Selimeye minvali muharrer üzere zina ve izalei bekâret etmediğine ihtimamen yemin teklif olundukda ala vefkilmesul half billahi tealâ eyledikten sonra merkume Selim iadei kelâm edüp hazreti rebbülaleminin emri şerifi ve sultani enbiya aleyhisselâmın şer'i şerifi biz ikimizin rizası ile ve velim marifetile bin dirhem gümüş mihri müeccel ile nefsimi mezbur Arzumende tezviç ve inkâh edüp oldahi tezevvüç ve kabul eyledi dedikde mezbur Arzument dahi mezbureyi kelimatı meşruasında tasdik ve kabul etmeğin muvakaa bittalep ketbolundu.

Hürrire filaşiri recebülferd Sene : 1072 İsneyn ve seb'in ve elef.

yer etmiş bir hahat düstorü olmalıdır. Girdiğimiz fen savaşında yarınki Türk fenciliğinin en büyük mesnedi olan gençlik, işte, elinde daima bu sönmez meşale ile yürüyecektir.

Utku anıtının açımı münasebetiyle ilimize şeref vern İsmet İnönü'nün bir münasebetle :

— Fenci yetiştiriyormusunuz ? Diye sorduklarını hepimiz hatırlarız.

Bu günkü Türkiye fen Türkiyesidir, fen Türkiyesine fenci gençlik lâzımdır.

İzzetlu efendi huzurlarına ve mefahirül'emasil Karahisar âyâ-nından yegen Hasan ağa ve sairleri inha ve ilâm olunurki der-nek ve cemiyet memaliki mahrusei padişahide bilkülliyeye memnu ve merfu iken bu defa kasabai mezbur halkının tahrik ve ızlâl etmekle haliya Livai karahisarda mutasarrıf olan Can Mirzanın üzerine gulu ve cemiyet ettürüp camileri kapadup ikazı fitne et-tiğiniz şüyu bulup bu eyü iş değildir. Dernek ve cemiyet ve ce-vami ve mesacit kapatmak ol zaman olurki hilâfı şer'i şerif ev-ve hamam basılup avret ve oğlan çekilüp haşa şeriatı şerif icra olonmıya ve icra eder kimesne dahi olmeya. Miri mumailayhden bu dediğiniz manalardan ne sadir oldu ve zulmüteaddisi olduğu takdirce de valii eyaleti Anadolu olduğumuz hasebile zulüm gören reaya ve gerek tarafımıza gelüp şikâyet ve zulümlerini beyan et-seler biz menederdik. Miri müşarünileyhin hakimi siz değil siz neden lâzım geldiki bu makule fesade şüru ve bi edebane vazı edesiz imdi edebinizle olup badelyevm bu şekil haddinizden hariç vazetmeyesiz. Şöyleki bundan sonra dahi bunun gibi tahrik ve cemi-yete şüru ettiğiniz istima olunursa arzolunup mansıp ve derneği-niz gitmekle halas olmayup muhkem haklarınızdan gelünür. Sen ki mezbur Hasan ağasın geçen defa zeametın gitti. Bu defada başın gider. Edebinle hareket eyleyesiz vesselâm. (Mehmet) okutuyor.

Yahudinin Attığı Tüfenk Neler Yapmış ?

Dördüncü Mehmet zamanında Yanova kalesinin fethinde impe-ratorluğun her tarafında bir hafta donanma yapılması için İstan-buldan emir geliyor. O vakit Afyonda ufak bir Yahudi mahallesi var. İşte bu mahallerde oturan Salamon da donanmaya iştirak ettiriyorlar oda iki adam vuruyor. Biri ölüyor.

«Yahudi mahallesi, şimdiki Karaman mahallesi arka ve civa-rında olduğu yine Şeriye Sicilleri tedkikinde Karaman mahalle-sinde bir evin hududu tarif edilirken bir Yahudi hanesinden bahs ediliyor. Bundan başka Afyon'un yaşlı ve bilgili adamlarından eski müderris Bay Cemalettin de Karaman mahallesinde Arap Binbaşı evi tareflarında tahmin ediyor. 1100 H. tarihinden sonra fakir ve beş on haneye endiklerine kayıtlardan vakıf oldum.

Yalnız bunlar Afyon'u ne vakit tamamen terkettiklerine ait

şimdilik bir bildiğimiz yoktur. Bu hususta şeriye kayıtları tetki-katımın sonlarına doğru bu keyfiyetin anlaşılacağını zannederim. Yahudi mezarlığı Aykırhanenin olduğu yerin civarında bulunuyormuş

1 — Mahmiyei Karahisarsahip humiyet anilmesaip mahallâ-tından elhaç Avtal mahallesi sükkânından Halil bin elhaç Yunus nam kimesne mahfili şeride Salamon Veledi Kemal nam Yahudi muvacehesinde takriri kelâm ve bastı meram edüp tarafı salta-natı aliyyeden ferman olunan donanmada işbu mahi muharremül-haramın altıncı gecesi mahmiyei merkumede attılar sokunda otururken mezbur Salamon kuru sıkı ile tüfenk atarken hataen bana rast gelüp kalçam başında urup beni mecruh eyledi cari-him mezbur Salamon Yahudidir. Mahallei mersume elhaç Avtal mahallesinden ve gayriden efradı aferideden veçhen minelvücu-h ve sebeben minelesbab dava ve talebim yoktur. Ancak davamız mezbur Salamon Yahudidendir emribari erişip vefat ederse dem ve diyetim mezbur Salamon Yahudiden talep oluna dedikte mava-kaattalep ketbolunup yedi talibe defolundu. Cerazalike ve hürri-re fissabii murelmiharremülharam lisene tisa ve sittin ve elf.

Eşşeyh Ahmet efendi İbni Abdilmelik, Abdi Çelebi İbni Ah-met, Maden Halife İbni Elhaç Piri, Molla Mehmet Elkâtip, El-haç Mehmedülemin, Ivaz İbni Elhaç Yusuf, Ahmet Elmuhzır- Os-man Elmuhzır, Mehmet Huddami mahkeme ve gayrihim.

2 — Baisiterkimi rakim oldurki mahmiyei Karahisarsahip hu-miyet aninnevaip mahallâtından Elhaç Avtal mahallesi sakine-lerinden rafiâtülkitap şehriban binti nefes dede nam Hatun mec-lisi şerişerifülekremde Salamon Veledi Kemal nam Yahudiye ihzar ve müvacehesinde dava ve takriri kelâm edüp tarafı saltanattan ferman olunan donanmada işbu mahi muharremülharamın altıncı gecesi oğlum Halil nam şabi emred mahmiyei mersumede Attarlar sokunda otururken mezbur Salamon tüfenk atarken oğ-lum mersum Helili kuru sıkı ile hataen vurup mecruh eylemiş idi hâlâ oğlum mezbur Halil ol cerahatden vefat eyledi mezbur Salamon şeran sual olunup mucibi matlubumdur dedikte gibbes-süal mezbur Salamon hususu mezburu bilkülliyeye inkâr ile cevap ve-rüp müddeiyei mezbure şehribandan müddeasını mübeyyin beyyine

SPORUN TERBİYEDE TE'SİRİ

Y A Z A N : Eski Bir Sporcu.

- 2 -

Daima mücadeleden ibaret olan spor, nefse itimat veren bir vasıta demiştik. İşte bu mümtaz vasıfları spor, sayesinde elde ediliyor. Onun içindir ki Amerika'da, İngiltere'de, Almanya'da gençler spora âşıktırlar. Bu üç millet dünyayı bir cidal sahası adederler. Her teşebbüs onların nazarında bir spor mahiyetini alır. Çalışmak, didinmek, uğraşmak, güğüs göğüse, yumruk yumruğa çarpışmak, her tehlikeye göğüs germek, her maniayı aşmak, bu milletler için adeta bir spordur.

Spor Amerika'da daha başka tarzdadır. Onların telakkileri diğer milletlerden çok farklıdır. Bunda da iklimin, mizacın, enerjinin hatta karakterin çok büyük tesiri vardır. Bir Amerika'lı için fazla cesaret, cüret ve fevkalâde heyecan vermiyen faaliyetler spor değildir. Demek ki onların vücut ve enerjisi bu gibi beden faaliyetlerinde çok büyük bir başkalık gösteriyor.

talep olundukta mineluduli vcssikat Mehmet bin Osman ve Murat bin Süleyman nam kimesneler lieclişsehide meclisi şera hazıran olup gibeliştihadişşeri filhakika mezbur Salamon Yahudi leyleri mezkûrede muddeiyei mezburenin oğlu müteveffa Halili bizim huzurumuzda hataen tüfenk atarken kuru sıkı ile urup mecruh edüp ol çerahatden vefat eyledi biz bu hususa veçhi mübeyyen üzere şahitleriz şehadet dahi ederiz deyü edayi şahadeti şerlye eylediklerinde bade riayetî merasimilkabul şehadetleri ledşşeri muteber ve makbul olmağın mucibile hüküm birle mahüvelvaki bittalep ketbolundn. Hürrire fissani aşer minelmuharemilharam lisene tis'a ve sittin ve elf.

ŞUHUDİHAL :

Osman Elmuhrır, Mehmet Huddami Mahkeme, Abdi Çelebi İbni Ahmet, Maden Halife Elhaç Piri, Molla Mehmet Elhaç Mehmedülemin, Ivaz Bin Elhaç Yusuf, Ahmet Elmuhrır Hasan Bin Mehmet ve gayrihim.

— Dıvam edecek —

Boks, Rubi, Beyzbol, Kriket, Güreş Kaplan avcılığı, engin denizlerde kotra kullanmak Amerikalıların millî sporudur. Bütün bu sporlarda Amerikalı için vücudun maruz kaldığı tehlikelerin hiç kıymeti yoktur. Meselâ: Boksta, rubide yüzün, vücudun tanınmaz bir hale gelmesi gençlerin can peklğine ve cesaretine delalet ettiğinden bunu bir şeref sayarlar.

İşte bu gibi çetin mücadele yoluna açan sporda gençler rekor elde etmek için nefislerini her şeyden uzak tutmağa mecburdurlar. Herkesçe malûm meşhur Türk güreşçilerinden Koca Yusuf, Kara Ahmet, Adalı, Hergeleci İbrahim, Kurt Dereli Avrupa'da Amerika'da güreşirlerken vücutlarını, karakter ve ahlâklarını bozacak fena yerlerde görülmemişlerdir. Onlar karakterlerini, vücutlarını her şeyin üstünde tutarlardı.

Hatırlardadır ki geçen sene İstanbul'a gelen dünyanın serbest güreş şampiyonu Cimlondos gazetecilerle konuşurken — evlimisin sualine — (evet) cevabını verince gazeteciler şaşırılmışlardı. Ya kiminle deyince ben güreş minderine nikâhlıyım, onunla evliyim demişti. Böyle bir sürpiriz yapan Cimlondos 42 yaşında olduğu halde güreş gibi çok enerji isteyen bir spora tehammül etmektedir. Buda vücudunu korumakla kabil oluyor.

Demek oluyor ki spor din gibi pehrizkârlığı yaptıran bir vasıta oluyor. Din pehriz etmeyi tavsiye ediyor. Acaba buna riayet eden kaç dindar vardır. Dindar görünüp, nefsinin korumayan menhiyyat peşinde dolaşanlar hakkında hiç bir şeye desteres olmayız.

Halbuki hakikî sporcula yerlerini muhafaza etmek, bulunduğu takımın ve memleketin nihayet milletinin ve şahsan şerefini sportmence muhafaza etmek için kendini suistimallerden uzak bulundurmağa, nefsinin daima korumağa, onu kontrol etmeğe mecburdur.

Boksta, güreşte, futbolda, atletizmde muvaffakiyetlerinin çoğalmasını temadî etmesi için bütün suistimallerden uzak yaşamamağa mecburdur. Yoksa vücuda, enerjiye, tekniye istinat eden bu zorluklara imkân yok tahammül edemez.

Sporcu sabit karakter, vazife sever, vatan sever, ahlâk, vücut, enerji, nefes, adale, teknik, zekâ sahibi bulunan bir çok fena itiyatlardan uzak yaşayan iradeli bir insandır.

Afyonda Söylenen

Türküler Serisinden:

SERENLER (1)

- 1 -

Haluk Mümtaz.

Serenler serenler, yüksek serenler,
Ben gidiyorum ma'mur olsun örenler,
Dünya hakkın helâl edin yarenler,
A dağlar a dağlar lâleli dağlar
Lâlesi koynunda bir gelin ağlar.

Orta pençiren parmağı yoktur aman
Ölürüm ayırlamam çareler yoktur,
Gel yarim göğsüne düğmeler diktir aman.
A dağlar dağlar lâleli dağlar
İki eli koynunda bir gelin ağlar.

Beyler bahçesinde armut sallanır,
Sulu şeftaliye ağzım ballanır
Çok salınma güzel adın dillenir.
Aradım dağları kar bulamadım
Kendime münasip yar bulamadım.

Beyler ile bozuk gitti aramız,
Ayak ayak varmak bizim türemiz,
Barışmaktan yoktur başka çaremiz.
Aradım dağları kar parça parça
Sevdiğim geliyor el çırpı çırpı.

(1) Bundan böyle dergimizin her sayısında Afyonda söylenen halk türkülerinden bir ikisini neşredeceğiz. Halkevimizin çalışan ve değerli başkanı Galip Demirer'in teşebbüs ve gayretile, memleketin hassatan eski türkülerine aşina olanları evimize davet ederek elde ettiğimiz bu türkülerin nasıl meydana geldiğine ait menkıbeyide araştırmaktayız. Elde etiklerimizi yazacağız. Ve müsait fırsat bulursak bunların notalarını da ayrıca neşredeceğiz.

Şehit Notları:

Şair Vehbi'yi Kaybettik :

Epeyidenberi hasta olan Afyon'un değerli Halk Şairi Vehbi Çizmeci son günlerde soğğun şiddetine mukavemet edemiyerek 19 İkindikânun 937 Salı günü gözlerini fâni dünyaya kapamıştır. Bu, değerli halk şairine son bir hürmet göstermek için Halkevi Başkanımızın teşebbüs ve gayretiyle cenaze töreni ona lâyık bir şekilde yapılmıştır. Cenaze namazı İmarek Camiinde kılınmış, şairin tabutu eller üzerinde Kadınana mektebinin önündeki ölü otomobinine getirilmiş ve piyasadaki bütün arabalar kiralananarak şairin takdirkârları Belediye, C. H. P. Halkevi, âzalarile, muallim, memur, lise gençleri ve halktan müteşekkil bir kalabalık mezara kadar aziz ölüyü tâkip etmişlerdir. Defninden sonra Galip Demirer şairin meziziyetlerinden, vatan sevgisinden ve Afyon'un folklorına yaptığı hizmetlerden derin bir saygı dili ile güzel ve ve yerinde bir hitabe de bulundu. Sonra Parti âzasından Bekir Evrenkaya şairin, Adana'lı Ziya için yazdığı hitabei senkimezarını ölüye hitaben okudu. Göz yaşları arasında mezarından ayrılırken, Belediye, Halkevi ve Lise namına çelenkler kondu.

Kadirşinas Belediyemiz Afyon'un değerli şairini Adanalı Ziya için yaptırdığı kabre koyarak dünyada kafa ve gönül arkadaşı olan bu iki büyük adamı toprağın altında da yan yana yatmağa vesile oldu.

Halkavi Başkanının teşebbüsü ile şair Vehbi Çizmeci için Taşpınar'ın fevkalâde ve onun hayatına, şiirlerine ve zarif nökâelerine ait bir sayısını çıkaracaktır.

Ve yine şair Vehbinin babası şair Ali Feyzi ve dedesi şair Osman Raşit hakkında, bir kaç yıl evvel Edip Âli tarafınban Haber Gazetesinde "Afyon'da Bir Şair Ailesi", namı altındaki uzun tetkikin yazısını broşür halinde çıkarılması ayrıca düşünülmektedir.

Konferans : 26 - Sonkânun - 936 tarihinde Devlet Demiryolları yol baş mühendislerinden Bay Şevki tarafından «Halkevleri ve Ulusal ülkü» hakkında kıymetli bir konferans vermiştir. Muzik Kolu arkadaşları da bir konserle bu toplantıyı şenlendirmişlerdir.

Yılbaşı Gecesi : Evimiz salonunda bir toplantı tertip ederek Ev mensuplarının yeni yılı bir arada karşılamalarını ve kutlulamalarını düşünerek o gece salonda bir toplantı hazırlamıştır. Bu münasebetle Lise gençleri ve Halkevi mensupları hep bir arada çok nezh, faydalı ve eğlenceli bir yıl başı gecesi geçirmiştir.

Evimizin Çay Şöleni : Evimiz Lise ve İlk okul öğretmenlerine bir çay şöleni vermiştir. Evimizde ötedenberi yapılmakta olan ve gerek Evimiz çalışmaları bakımından ve gerek meskî tesanüt noktasından iyi verimler alınan öğretmenler gecesi namı altındaki toplantıların yeni bir tertip ve bir programla tekrar devamı bu ziyafette kararlaştırılarak bu işim idaresi için faal bir komite seçilmiş ve geceler tekrar başlamıştır. Ziyafeti İlbay ve Parti Başkanımızda onurlamıştır.

302 Yavru Donanıyor : Çocuk esirgeme, fukaraya yardım kurumlarıyla Belediye ve Evimiz Halkevinin teşebbüs ve tertibile, el birliği ederek geçen sene olduğu gibi bu senede ilk mekteplerde okuyan çalışan, fakir ve kimsesiz yavrulara elbise, ayakkabı, çorap verilmek suretile geydirilmeleri için hazırlıklar ikmal edilmiştir. Önümüzdeki ay içinde bu yavrular Evimizde geydirilerek evlerine güler yüzle gönderileceklerdir.

Çocuk esirgame kurumu başkanının ve değerli arkadaşlarıyla Halkevi mensuplarından müteşekkil bir komite bu işle önemle meşgul olmaktadır. Bu hayırlı iş için yapılan tombala ve teberuat hasılatından başka Evimiz Gösterit kolu arkadaşları da iyi bir müsamere hazırlamaktadırlar.

Spor Kongrası : Spor kolumuzun Afyanspor sosyeta Evimizde yıllık kongrasını ve yeni seçimini yapmıştır.

Evimizde kendi yıl dönümlerinde ayrıca çay ziyafeti vererek kutlulamışlardır. Ziyafette bütün sporcu gençler bulunmuştur.

Yeni Bir Eser

Geçen Cümhuriyet bayramında Afyon Doğan Matbaasında "Armağan,, adile vetanî ve ulusal şiirleri çıkan B. Zekeriyya Gökaytac'ın bu defada "Hicran Sabahı,, adlı yeni bir şiir kitabı çıkmıştır. İçli ve güzel bulduğumuz bu kitapları okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.

ABONE:

Seneliği [120] kuruş. Abone için Halkevine baş vurmaldır.

İmtiyaz Sahibi : Ahmet Sami Onur.

Neşriyat Direktörü : Sami Akyol.

Basıldığı Yer : Doğan Basımevi - Afyon.

